

Luxembourg, 10. mai 2016

PRESSEMELDING 05/2016

Dom i sak E-19/15 EFTAs overvåkningsorgan mot Fyrstedømmet Liechtenstein

LIECHTENSTEINSKE TILLATELSESORDNINGER FOR TJENESTER ER UFORENLIGE MED EØS-RETEN

EFTA-domstolen avsa i dag dom i en sak mellom EFTAs overvåkingsorgan («ESA») og Fyrstedømmet Liechtenstein om bestemmelser i Liechtensteins handelslov om ordninger for forhåndstillatelser for etablering og tjenesteyting over landegrensene, er i strid med EØS-retten.

ESA påsto for det første at Liechtenstein har brutt direktiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked («direktivet») artikkel 9 ved å opprettholde en ordning for forhåndstillatelse for etablering. For det andre er flere av vilkårene og reglene som gjelder for tillatelsesordningen i strid med direktivet artiklene 10 og 13. For det tredje har Liechtenstein brutt direktivet artikkel 16 ved at adgangen til å yte tjenester over landegrensene er underlagt en ordning for forhåndstillatelser. For det fjerde er tillatelsesordningene for etablering og tjenesteyting over landegrensene i strid med EØS-avtalen artiklene 31 og 36, i den grad ordningene anvendes på tjenester som ikke er omfattet av direktivet.

Det var ikke omtvistet at Liechtenstein har en tillatelsesordning for etablering. Det følger imidlertid av direktivet artikkel 9 at en slik tillatelsesordning ikke kan opprettholdes med mindre den innfrir vilkåret om likebehandling, kan begrunnes ut fra tvingende allmenne hensyn, og tilfredsstillende forholdsmessighetsprinsippet. EFTA-domstolen fant at målet om beskyttelse av tjenestemottakere og bekjempelse av bedrageri og skatteunndragelse, som var de allmenne hensyn Liechtenstein viste til, i prinsippet kan begrunne tillatelsesordningen. Ordningen er imidlertid ikke forholdsmessig, da det synes som om en ordning med etterfølgende inspeksjoner kunne vært like effektivt. Tillatelsesordningen er derfor i strid med direktivet artikkel 9.

Den andre påstand var ikke bestridt av Liechtenstein. EFTA-domstolen konkluderte med at handelslovens krav om «nødvendig personell» og «tilstrekkelige kunnskaper» i tysk for å oppnå en etableringstillatelse, ikke er klare og utvetydige, noe som kreves etter direktivet artikkel 10 nr. 2 bokstav d. I tillegg er det et brudd på direktivet artikkel 10 nr. 3 når handelsloven ikke gir vern mot å duplisere krav og kontroller som en tjenesteyter allerede har oppfylt i en annen EØS-stat. Tilsvarende utgjør den manglende klarhet i handelsloven om fremgangsmåten for tillatelser et brudd på direktivet artikkel 13.

Hva gjelder den tredje påstand, pekte EFTA-domstolen på at tillatelsesordningen for tjenesteyting over landegrensene utgjør et krav som etter direktivet artikkel 16 ikke kan pålegges med mindre det innfrir vilkåret om likebehandling, er begrunnet i offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, samt at det er forholdsmessig. Uavhengig av om beskyttelsen av tjenestemottakere og bekjempelsen av sosial dumping kan begrunne kravet, som anført av Liechtenstein, fant EFTA-domstolen at kravet ikke er forholdsmessig. Det synes som om de samme mål kunne nås ved hjelp av mindre restriktive tiltak. Kravet er derfor i strid med artikkel 16.

Når det gjelder den siste påstand, var det ubestridt at de aktuelle tillatelsesordninger utgjør restriksjoner på etableringsadgangen og adgangen til å yte tjenester. Under henvisning til sine vurderinger av første og tredje påstand, konkluderte EFTA-domstolen med at begrunnelsene som ble fremsatt av Liechtenstein ikke består en forholdsmessighetsprøving etter EØS-avtalen artikkel 33. Tillatelsesordningene er derfor i strid med EØS-avtalen artiklene 31 og 36, i den grad ordningene anvendes på tjenester som ikke er omfattet av direktivet.

Avgjørelsen er tilgjengelig i fulltekst på Internett, se www.eftacourt.int.

Pressemeldingen er et uoffisielt dokument, og er ikke bindende for EFTA-domstolen.